

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászlati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindenemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Halászlát és vadászlát a Velencei tavon. *Landgraf János.* — A völgyzárók halászlati hasznosítása. (Folyt.) *Simonffy Gyula.* — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek: A háború és a halászlát. (Értekezlet.) — Vegyesek. — Tárca: Korai hal. — Hirdetéseik.

Halászlát és vadászlát a Velencei tavon.

Írta: **Landgraf János.**

A Vadászlát ez évi augusztus 25-én kelt 24. számában *Szikla Gábor* úr tollából *A Velencei tó csődjé* cím alatt egy cikkelyt hozott, a melyik halászlati vonatkozásánál fogva a haltermelőket is érdekli, sőt figyelmünket különösen is kihívja azon okból, mert végeredményében olyasmit szorgalmaz, a mivel a haltermelők egyet nem érhetnek.

Cikkíró úr mint vadász, két ízben is járt az idén a tavon s mindakét esetben csupa vén kacsából és szárcsából álló terítéssel kellett beérnie. Ebből, de meg abból is, hogy egyetlen tokos fiókat sem látott a tavon, a víziszárnyasok teljes csődjét véli elkövetkezettnek. Nagy vadászhevében azt is megállapítja, hogy ennek az oka semmi más, mint a tó halászlátát érintő az a változás, a mely szerint azt egy vállalkozó kapta bérbe, a kinek bizonyos mennyiségű egynyaras pontyivadék szabadjára bocsátása ellenében joga van a tilalmi időben is halászlátatni. Míg más időben, mondja cikkíró, a halászlati általános tilalmi idő alatt, vagyis ugyanakkor, a mikor szárnyasaink a költéshez fogtak, senki sem zavarta és senki sem rabolhatta el a tojásokat, ma 25—30 ember éjjel-nappal hajkurássza az ívó pontyokat is szedi el és falja fel a madarak tojásait. Állításának megvilágítására utal arra, hogy májusban maga is látta a tojásoktól megfosztott fészkeket s a meddő ludak és kacsák százait csapatokba verődve, olyanformán, mint kora tavasszal, a mikor a csapatok még egyáltalán nem oszlottak párokra.

Bár a tények beállításából is elég világosan következik szerző hová tendál, cikkének konzekvenciáját nem vonja le, hanem egyik agilis társadalmi egyesülethez intézett beadványában juttatja kifejezésre abbéli nézetét, hogy az általa vázolt helyzetet változtatni nem lehet, ha csak a tavaszi halászlátára vonatkozó engedelmet a minisztérium vissza nem vonja.

Távol áll tőlem kétségbe vonni akarni azt a sajnálatos tényt, hogy a közhalászlátok között is akad olyan, a ki a víziszárnyasok tojásait elszedi s ezzel a fészekdulás vandalizmusát elköveti. Annyit azonban határozottan állíthatok, hogy az intelligens halászlati jogosultak magok óhajtják legjobban, hogy ilyen kihágásban vétkes alkalmazottjaik a törvény elé állíttassanak és bűnük a legszigorúbban megtoroltassék. Biztosíthatjuk egyébként a cikkíró urat, hogy a magunk részéről végtelenül sajnáljuk, a miért elmulasztotta gyanuját annak idején akár az illetékes közigazgatási hatósággal, akár a tavi halászlát bérlőjével, avagy pedig a jogtulajdonosokból alakult Velencei tavi halászlati társulattal közölni, mert egészen biztosra vesszük, hogy a madárvédelem közérdekű ügynek szolgálatában akadtak volna egyesek, a kik módot találtak volna megfelelő ellenőrzés útján véget vetni a bajnak.

Különösen meglepő azonban a tárgynak akként való beállítás, mintha a panaszlát csődnek csakis az lenne oka, hogy a bérlő a tilalmi időszakban is halászlátatott. Avagy talán a nagyobb és biztosabb hatás érdekében kellett elhallgatni ama tényeket, a melyek sokkal inkább okolhatók a víziszárnyasok pusztulásáért, hogy aztán annál több nyomattal követelhesse a halászlát megrendszabályozását? Talán nem veszi tőlünk rossz néven cikkíró úr, ha közülök egynéhányat felemlítünk, a tényleges helyzet ismertetése végett.

Utalunk mindjárt arra tényre, hogy a víziszárnyasok birodalma mily nagyot apadt mezőgazdaságunk fejlesztése érdekében végrehajtott nagyszabású lecsapoló és ármentesítő munkálatok folytán. Hivatalos adatok szerint 6 millió kat. holdat meghaladó terület vált már eddig is termővé, a hol azelőtt ezen szárnyasvilág Eldorádóját élte. A lecsapolások ma sem szünetelnek s így csak természetes, hogy nyomában országszerte fogy a vízivad. A ki nyitott szemmel járt eddig még intakt mocsaraink mellett, évek hosszú sora óta észlelheti, mint

ápad ezen szárnyasvilág nemcsak számban, de fajtáiban is évről-évre. Tárnyilagosan ítélok bizonyára azt is igazolni fogják, hogy a Velencei tavon ugyanez a jelenség nemcsak 1913. és 1914. években van így, a mikor ugyanis a halászati abszolút tilalom felfüggesztve volt, hanem így volt már előbb is hosszú idő óta, a mint hogy így van olyan tavakon is, a hol a halászati tilalmat megtartják. Nos ezek a tények minden kételyen kívül helyezik azon meggyőződésünket, hogy a víziszárnyasok pusztulását is jórészt a haladó kultúra hatásának kell tulajdonítani, aminthogy az pecsételte meg a közvizek halászatának a sorsát is.

A mi in specie a Velencei tavat illeti, érthetne volna a víziszárnyasokat nagyobb csapás, mint a mi a nád kiveszése folytán legjobb búvó- és költőhelyeik megsemmisülésével újabban rájuk nehezedett?

A tavat felverő ligetes nádmezők vagy t'z évvel ezelőtt még a medernek legnagyobb részét borították, az elképzelhető legjobb rejték- és fészkelőhelyeket nyújtva a szárnyasoknak. Ma már a réginék talán egyötöde sem áll fenn s a mi van is annyira ritka és oly silány csenevész nádszálakból áll, hogy azok között nemcsak az ember, de még a madár sem bír megbujni.

Azt állítja cikkíró úr, hogy anrakelőtte a madárköltés idején a tó zár alatt volt s csak most van ez másképp, a mióta a halászbérlő emberei a tilalmi időszak alatt is halászhatnak. Ezzel szemben a valóság az én tudomásom szerint az, hogy volt ugyan idő, a mikor a társulat a halászladikoknak a tilalmi idő tartamára való lefoglalását erőltette, azért, hogy azzal az orvhalászokat valamennyire féken tartsa, ámde leginkább gazdasági okokból ebbeli szándékát soha sem tudta megvalósítani. Többféle kísérletezés után végre is néhány tócsász alkalmazásában és felügyeletében öltött alakot az a bizonyos zár. Hogy minő eredménnyel, arról fényesen tanuskodik egyebek között az is, hogy a tilalom idején még az öröktől is szedtünk el verséket. De jellemző még az is,

hogy volt idő, a mikor a fészekfosztogatást egyes fővárosi körök szinte iparszerűen üztették azért, mert valóságos kiviteli kereskedelmet folytattak a víziszárnyasok tojásaival.

Nos ilyen és sok más adat birtokában, úgy vagyunk meggyőződve, hogy a halászati tilalomnak óhajtott visszaállítása felette keveset lendíthet a víziszárnyas világ számbeli fölszaporításán.

Rátérve ezek után a bennünket közvetlenebbül érintő halászati vonatkozásokra, hogy a rendelkezésemre bocsátott tér korlátai között megmaradhassak, csupán annak a megvilágítására szorítkozom, mit jelent a Velencei tavon ezidőszerint alkalmazá ban álló s a tó céltudatos halasítására alapozott üzem gazdaságilag?

Itt ki kell térni arra is, a mire cikkíró úr vadászhevében bizonyára még kevésbé gondolt, nevezetesen, hogy ezidőszerint a halászat nemcsak halfogást jelent, mint hajdan, hanem olyan rendszeres termelést, a melyik által a gazda kiforrt elmélet és gyakorlat szerint értékesíti a föld termőerejét halhús előállításában. Mint gazdaság, természetesen mindig az adott helyzeti viszonyokhoz alkalmazkodva, azon van, hogy olyan halféleséget termeljen, a melyik a kínálkozó természetes táplálékot legértékesebb halhússá formálja. Úgy, mint a gazdasági állattenyésztés minden ágánál, a haltenyésztés terén is sikerűt olyan fajtákat kitenyészteni, a melyeknél a gyorsfejlődés és hízekonyság immár fajtajelleget öltött. Ma már minden haltenyésztő tisztában van azzal, mily nagy különbség van például ponty és — ponty között, az említett értelemben s így csak természetes, hogy célja érdekében az ú. n. gyorsnövésű vagy nemes fajta pontyot kultiválja mindenütt, a hol pontyos vizek használata forog szóban.

Ám ezzel tökéletesen tisztában voltak a Velencei tó halászatának tulajdonosai is és bérlőjüket egyenesen kötelezték arra, hogy a régi, nagyfejű és nyújtott formájú pontyok helyett a sokkal kisebb fejű, magas és

Korai hal.

— Tárca a Halászat számára. —

Augusztusvégi napon, szőlőérlelő forráságban szólít meg egyik tógazda ismerősöm:

— Holnapután halászkunk. Legyen szerencsém!

Kissé értelmetlenül bámultam rá: — Most, ilyen korán? — szól-tam végül.

— Igen — magyarázta — a piac szeptember elején még ebben a háborús világban is kívánja már a friss pontyot. Egy-két tavat meg kell hát eresztetni. Persze, a nagy melegben csak éjjel dolgozunk.

Annál érdekesebb, gondoltam s szívesen odaigérkeztem.

Másnap lassan járó katonai postavonaton igyekeztünk célunk felé. Gyönyörű kora őszi este is lett, mire felcsillant előttünk a n—i tó megkisebbedett tükre. A parti égerfák mögött kemény, vad színekben vérvörösén izzott az ég alja.

Hallgatagon ültünk a rozoga vidéki fiakerben, a mely elé nagynehezen kerfthettünk egy pár itthon felejtett lovat. Nem zavartuk egymást, tudtuk, hogy mire gondolunk.

Vajjon azoknak, a kik ott a határon szemben állnak az ellenség-gel, szintén ilyen szép estéjük van-e?!

A tóház előtt a tócsász felesége fogad. Annak az ura is, mint hasznos népfelkelő, ráczokat őriz valahol.

Kissé távolabb azonban lobog a rözse a szolgálta alatt, készen álló bográcsnal, a tüzet pedig körülülük a másik megyéből hozott öreg halászok. A fiatalját bizony onnét is elvitték.

Szapora sürgés-forgás támad érkezésünk után a kis tanyán.

A bográcsban csakhamar buzog a halászlé. Egy pár kárász is került már elő, az meg ott sül a tepsiben.

Vacsoránk hát van, amolyan tisztos halászvacsora minden jóval.

A ragyogó csillagokkal kivert égbolt alatt fogyasztjuk el. Megirigyelhet érette minden villanycsilláros, szőnyeges ebédlőjü városi ember.

Vacsora után jelenti a halászbokor eleje a holnapra való készült-séget: mennyi a halhordó fuvaros, mennyi a segítő napszámos, hol jár a hal, mekkora a tó vize s mi egymás.

A rapport után aztán nyugodalmas csendes jó éjszakát kíván. Mert hát holnap korán kell kelni. De még visszafordul kérdezni:

— Ne vegyek le még egy fát?

Érti, a kihez a szót intézi. A tózsilip záródeszkáiból gondolt egyre, hogy azt kiemelve, a tó vizét még jobban megapaszszza.

— Nem bánom, öreg, úgy is hűvös lesz az éjjel, nem árt, had a halak sekélyebb vízben maradnak is.

Még egy kis ideig elbeszélgetünk, aztán nyugalomra térünk mi is. Körülöttünk a pusztaság csendje.

De egyszerre csak felhallatszik a megeresztett víz robaja, zúgása. Közbe-közbe süvít egy-egy felriadt vízimadár éles hangja is.

Távoli ágyúk dübörgése, golyók süvítése jut eszünkbe. —

Bizony nehéz az álmunk. * * *

— Tekintetes uram! Fél háromra van — jelenti az éjjeli őr.

A társaság legfiatalabb tagja riadtan tápázkodik fel.

Hiába! Korán van bizony még, de hát a munkához hozzá kell fogni.

Az egyetlen, de nem tágas szobában felneszelődünk mi többiek is.

széles marju, tehát egészben véve sokkal zömökebb, ú. n. nemes fajtájú pontyok termelésére rendezze be üzemét. Ez meg is történt kifogástalanul s ha cikkíró úr alkalmilag ismét kiszáll a Velencei tóra, ne mulassza el a halászok tanyáján a halkészletet is megtekinteni, mert akkor közvetlenül tapasztalhatja, hogy azonos évszámú belüli ősi és újfajta ponty egyedek közül mennyivel súlyosabbak az utóbbiak, mint az előbbiek. A termelőre nézve ez azt jelenti, hogy egy holdon jóval nagyobb hústömeget lehet termelni a nemesfajta anyagból, mint a degenerált és megcsökött régiekből, vagyis gazdaságilag a jelenlegi üzem a *termelés hozamának fokozását szolgálja* s mint ilyen, nemcsak a bérlőnek, de a tulajdonosoknak, sőt a köznek is érdekében áll.

Szakszerűségi szempontból megállapítjuk, hogy nemcsak a mesterségesen létesült tavakban, de a természetes vizekben is kétségtelenül beigazolódott a nemes fajta pontyok gazdasági fölénye. Sőt az eredmények a Velencei tavon is szembeötlők, ámde itt teljessé csak akkor válnak, ha a régi anyagtól mentől inkább megszabadul majd a tó. Azon okból pedig, mert az ivarérett halmak ívás előtt való kifogásával lehet legeredményesebben gátolni a nem kívánatos fajták terjedését, ismét magok a tulajdonosok kérték bérlőjük részére azt a kedvezményt, hogy a fajnemelési tempóját gyorsítandó, a régi degenerált pontyokat az ívás idején is kifogassa, azon feltétel mellett, hogy előzőleg a tóba ereszt a kormány által előírandó számú és minőségű tenyészanyagot.

Miként ezekből kitetszik, jól átgondolt és tervszerűen végrehajtott gazdaság szolgáltatásban folyt tehát az a bizonyos halfogás, a melyikkel cikkíró úr a madarak csődjét kapcsolatba hozni igyekszik. Lehetséges, hogy annak a megszüntetése hasznára lesz a vadászatnak, de viszont az meg egészen bizonyos, hogy a halászatnak ártani fog, mert pótolhatatlan eszköztől fosztja meg azt.

Mérlegelve az így szemben álló érdekeket, azok ki-

egyenlítésére nézve a legrosszabb megoldás bizonyára az lenne, ha bármelyiket a másik terhére akarnánk eloszlatni. Így a halászok semmi szín alatt nem járulnának a cikk által óhajtott megoldáshoz azért, mert az nem kevesebbet jelentene rájuk nézve, mint azt, hogy üzemük megválasztása a vadászati érdekekhez igazodni tartozik. Azt gondolom ilyesmire csak úgy nem kötelezhető a halászat tulajdonosai, a minthogy nem kötelezhető egy községi határ birtokossága arra, hogy olyan gazdálkodást folytasson, mely a vadászati jog bérlőjének igényeihez alkalmazkodik. Szükségképpen olyan megoldást kell tehát találni, mely a kecske és kaposzta közti közmondásos viszonyoknak mentől inkább eleget tesz. Némi méltányossággal, úgy vélem, ez lehető is.

A mint az előzőekben kifejtettem, a halászatra jogosult akkor, a midőn a Velencei tavat rendszeresen és évről-évre halasítja, a köznek is hasznos szolgálatot tesz, annál fogva, mert egy 4000 holdas terület értékelkedését biztosítja. Ebbeli ténykedése évről-évre jelentékeny beruházással jár, a mennyiben a tenyészanyag mázsánsként a helyszínén mintegy 150 K-ba kerül. Ezzel szemben nincs tudomásom arról, hogy a tó vadászati jogosultjai olyan áldozatokat hoznának, a melyek a közérdeket szolgálnák abban az értelemben, hogy a vadállomány szaporodását láthatólag előmozdítanák. Vajjon mi gátolja a vadászokat abban, hogy a még levő madárkolóniákat állandóan felügyeltesék és így a madarak zavartalan költését biztosítsák? Ezt látva, bizonyára a halászbérlő is készséggel támogatná a vadászok törekvését és a rendelkezésére álló minden eszközzel hatna arra, hogy alkalmazottjai ne nyuljanak a madárfészekhez. Így aztán legkevesebb áldozattal lehetne a célt megközelíteni.

Mint annyi más esetben, itt is nem az erőszak, hanem az érdekek nyílt föltárása és jóakarató összeegyeztetése biztosíthatja az óhajtott sikert.

— Elvégre azért jöttünk! — biztatjuk egymást.

Kint a hűvös, harmatos éjszakában petróleumlámpákkal indulásra készen vár már a halászbokor.

Megjöttek a falubeli segítők is.

Kissé fázósan indul a csapat a víz felé. De hát az jó, ha érzi az ember a levegő csípősségét. Olyankor nem szenved a hal.

Előkerül a ladik, benne a kerítőhálóval. Felvontatják, tanyát vetnek.

Húzzák a hálót a zsilip, a lecsapoló árok mélye felé. Odahúzódott a hűvös éjjelen a hal.

Mire a halászok összébb kezdik keríteni a hálót, a keleti ég alján is feldereng a pitymalat.

Aztán szekérsörgés hallik.

A halhordó fuvarosok érkeznek. Mindenik szekéren egy-egy széles szájú 5—6 hektoliteres hosszú hordó. Vagy pedig vízhatlan ponyvamedence. A modernebb halszállító edény. Jobb is, kényelmesebb is, szaporább is amannál.

A kocsisok megbízhatóbb része már induláskor ellátta edényét friss vízzel. A könnyebben gondolkozók csak most a helyszínén igyekeznek kéziszivattyúval megtölteni hordójukat. Sietniök kell, hogy készen legyenek, mire a tanya partot ér.

A háló telve van, alig bírják az emberek összetartani. A kevés vizet érző megriadt hal ugyancsak csapkodja a vizet. De hiába!

Megkezdődik a szákolás. Hordják be az anyagot a fűrészlőkádákba.

Közben találgatja a gazda is, a kereskedő is:

— Mi lehet az átlaga?!

Mert hát, meg kell adni, szép, formás, jól tartott állatoknak látszanak.

Nem is kell nagyon szétválogatni őket, egyforma valamennyi. Szóval jó fajta.

Hangos szóval olvassák aztán a darabszámot a mérlegelőkosárba.

Aból meg döntik be garaton át a hordókba.

Perse előre megállapodtak abban is, mennyit is tanácsos ilyen időben egy-egy edénybe rakni. Mert hát van még előttük egy-két óras út, a míg a Dunán álló bárkába jutnak. Ott aztán már biztos helyen vannak.

Tíz-tizenkét fuvar elszállít 20—25 métermázsát.

Mire a fuvaros elfogyott, elfogyott a hal is a hálóból.

De a kelő nap sugarai is melegebben kezdik szikkasztani a harmatos fűvet.

Éppen jó, hogy végeztek.

Mára már nincs munka. Pedig a nem olcsó szekérfuvarokon kívüül az egyszerű napszámosoknak is kijár fejenként s naponként az öt koron.

Ezért drága a szeptemberi ponty, hiába van háború. Vagy éppen azért.

Aztán meg majd elfelejtettem még valamit. Megmondani, hogy az ilyen halátvétel nem megy ám olyan egyszerűen.

Ott van először is a gazda, a maga külön segítőtársával, aztán a kereskedő az ő külön könyvelőjével. De ott van az országos halászati felügyelőség is, s ott van a közigazgatási hatóság is, mint a vízrendőri felügyelet képviselője. Ott van még egy-két jó barát is, aztán meg néhány „véletlenül éppen erre jártam” vendég is akad. Hát bizony akárhogy vesszük is, ez mind az üzemköltségbe számít.

Nem lehet ezt a korai halat olcsón adni!

A völgyzárók halászati hasznosítása.

Ismerteti: **Simonffy Gyula.**

(Folytatás.)

A völgyzáróknál — ellentétben a mélyvízű természetes tavakkal — nem lehet szó tulajdonképpeni parti (litoral) és meder (abyssal) faunáról. Telt tónál május és június hónapokban a parton a rendeshél mindenestre élénkebb állati élet fejlődik, ez azonban más jellegű. Ha az előre-bocsátottak értelmében az állatvilágnak számos neme és faja jelenik is meg a laposabb parti részeken, az egyedek azonban oly csekély számmal vannak képviselve, hogy a ki a természetes tavak parti faunáját ismeri, az szinte el fog csodálkozni. Sokszor egész csoportok, pl. a Spongillák, Bryozoák, Limnaeák stb. részben, vagy egészben hiányzanak. Ennek az az oka, hogy a völgyzáró erős vízszínigadozása a szoroson vett parti fauna létezését majdnem lehetetlenné teszi. Hiányzik az az állatvilág is, a melynek létezése a parti növényzet-hez van kötve.

Ha a tavaszi parti faunától eltekintünk, akkor a völgyzárók faunája minden részén egységes.

Hasonló áll a mederfaunára is. Tulajdonképpeni mederfauna sincs. mert 1—2 kivétellel a völgyzárókban iszaplerakódás alig található s így az az állati csoport, a mely a mederben a kövek, az agyag, az erdőtalaj és fahulladék stb. közt él, természetesen csekélyebb számú.

A völgyzáró talaj felszínének állapotából következik, hogy a szokásos plankton fenékkotróháló segítségével nem lehet olyan vizsgálatokat végezni, melyekkel elfogadható feleletet lehetne adni arra a kérdésre, hogy a völgyzáró faunájának mely állatformák adják meg jellegzetességét? Erre csak következtetést lehet vonni, de más körülményből. Azt a tapasztalatot tették ugyanis, hogy nyáron, a midőn a Tendipedidák (Chironomidák) bábjai fejlődésüket befejezték, a víz felszínén nagymennyiségű levetett bábhártya található, továbbá ugyanekkor a kifogott pisztrángok gyomra és belei teljesen tömve vannak Tendipes-bábokkal. A Tendipedidáknak nemcsak egyéni, de faji számai is jelentékenyek lévén, állítható, hogy a völgyzárók faunájában a Tendipedidák, de különösen annak szűnyogcsoportjai igen fontos szerepet játszanak.

Tömeg szerint a Tanytarsus-nem felülmulja a Tendipes-fajokat is, úgy hogy ez a nem tömeges fejlődésével különösen jellemző a völgyzárók faunájára.

Igen érdekesek azok a megfigyelések, a melyeket Thienemann azon kérdés tisztázása végett, hogy honnan származik a völgyzáró apró állatvilága (mikrofauna)? végzett. Következtetései e tekintetben a következők: A völgyzárót benépesítő apró állatvilág származhatik egyrészt a tápláló vízfolyásból közvetlenül, másrészt vele össze nem lüggő vizekből aktiv, illetve passzív áttelepülés folytán. Vannak állati lények, a melyek csak a patakban, vagy csak a völgyzárókban (illetve tavakban) és a melyek mind a két helyen előfordulnak, tehát afféle kosmopoliták, a melyek nem válogatósak. Így pl. megállapította, hogy a patakokban 186, a völgyzárókban 83, mindkettőben egyaránt 32 faj fordul elő.*)

A völgyzárókban előforduló fajták közül 5 tipikus lakója a patakoknak, 27 mindentlakó, olyan, a mely mindenütt egyaránt jól érzi magát, 51-nek származása olyan, a mely a tápláló patakban nem fordul elő, hanem más, a völgyzáróval összefüggésben nem lévő vizekből jutott oda. Betelepülésük történhetett az emberek, a

halak, a szél, a vizimadarak és a szárnyas rovarok közvetítésével. Hogy ez a betelepülés milyen hatásos és nagyarányú, mutatja az a tapasztalat, hogy ezen csoport egyedei tömegre nézve messze felülmulják a folyóvíz közvetítésével megtelepült fajok egyedeit.

A mi a Tendipedidákat illeti, ezek közül eddig 42 észleltetett völgyzárókban, míg a patakokban 80. Említésre érdemes, hogy a Tendipes-fauna köréből néhány faj rendkívüli alkalmazkodási képességgel bír, úgy hogy még erősen szennyezett vizekben is előfordul. Arra a kérdésre, hogy befejeződött-e már a völgyzárókban az egyes állatfajok betelepülése, még nemmel kell felelnünk.

A völgyzárók halfaunája. A völgyzárókba a halak vagy a tápláló vízfolyásból vándorolnak be, vagy pedig mesterségesen az ember telepíti őket be. Elképzelhető ugyan, hogy egyes halfajok ikráit (sügér, kárász stb.) a vízi madarak lábaik és tollazatuk közvetítésével széthordják, de azért a tulajdonképpeni elterjedési mód a víziutakon való vándorlás marad. A völgyzáróknál is úgy, mint a természetes vizeknél, az uralkodó halfajok szerint szintájukat szoktunk megkülönböztetni. A völgyzárók halászati hasznosítására használt halfajok két fő kategóriája szerint vannak salmonidás és pontyos völgyzárók.

A salmonidás völgyzárók 3 csoportba sorozhatók:

a) A legmagasabban fekvőket kizárólag a sebespisztráng szintájának tipikus halai lakják, ú. m. a sebespisztráng, a botos kölönte (*Gottus gobio* L.), a fürge cselle (*Phoxinus laevis* Agas) és a kövi csík (*Cobitis barbatula* L.).

b) Valamivel mélyebben fekvő völgyzáróknál a pénzecs pír is nagyobb tömegben lép fel.

c) Még mélyebben fekvőknél fellépnek a „fehér halak“, különösen a fejes domolykó (*Squalius cephalus* L.), de az alsó szintájak rabló halai, a csuka és a csapó sügér (*Perca fluviatilis* L.) még hiányoznak.

A pontyos völgyzárók ezzel szemben két csoportba sorozhatók, úgymint:

1. a melyek még olyan magasan fekszenek, hogy a csuka mellett a salmonidák is megélhetnek. Fő halfajaik a sebespisztráng, a pénzecs pír, a sügér, a csuka, a domolykó, a márna, a dévérkeszeg (*Abramis brama* L.), a vésetajkú paducz (*Chondostroma nasus* L.) stb. és egyéb fehérhalak;

2. a melyekben már a salmonidák meg nem élnek.

A vesztfáliai völgyzárókban a következő halfajok és rákok fordulnak elő: a botos kölönte, az angolna (*Anguilla vulgaris* L.), a lazac (Trutta salar L.), a tavi pisztráng (*Trutta lacustris* L.), a sebes- és szívárványos pisztráng, a pataki saibling (*Salmo fontinalis* Mitsch.), a kaliforniai lazac (*Salmo quinmat* Rich.), a pénzecs pír, a semlingfélék közül a *Coregonus fera* var. Sancti Benedicti; a tőponty, a nyálkás czompó (*Tinca vulgaris* Cuv.), a fürge cselle, az ónos jász (aranyorfa, *Idus melanotus* Heck.), a kövi csík, a nemes vagy folyami rák (*Potamobius astacus* L.), a galicziai vagy kövi rák (*Potamobius leptodactylus* Eschholtz).

A völgyzáró halainak tápláléka. A völgyzárók főbb halfajainak tápláléka gyomortartalomvizsgálatokkal állapított meg. Különösen pontos vizsgálatokat igyekeztek végezni a völgyzárók legfontosabb halfajai, a pisztrángféléket illetőleg. A vesztfáliai völgyzáróknál ez akképpen történt, hogy a május-december hónapok alatt a kifogott pisztrángok (sebes, szívárványos és pataki saibling) gyomrát és beleit formalinos oldatba helyezték egész a vizsgálat megejtéséig. Megvizsgáltak 160 db 25—30 cm.-es pisztrángot, a melyeket kizárólag a völgyzáróból (tehát nem a folyó víz) fogtak ki. Daczára, hogy

*) A Tendipedidák kivételével, a melyeket külön méltat.

a vizsgálati anyag különböző völgyzárókból került ki, az eredmények teljes összhangban állanak egymással.

Ezen vizsgálatok alapján a Thienemann által közölt tapasztalatok a következők:

Sohasem tapasztalta, hogy a völgyzáróban élő pisztrángok társaikat falták volna fel. Mások megfigyelése szerint ez előfordul ugyan, de ezeket ő tisztán sporadikus eseteknek minősíti. Szerinte az a korábban hangoztatott aggodalom, hogy ősszel, kis vízállásnál a völgyzáróban a pisztrángok közt fellép a kannibálizmus, nem igazolódott be.

Ő inkább azt tapasztalta, hogy késő ősszel, illetve télen az olyan völgyzáróknál, a melyek a patak torkolatától, tehát a szabad víztől bármi módon el vannak zárva: a pisztrángok gyomra tele volt saját fajuk ikráival. Valószínű tehát a feltevés, hogy az ilyen völgyzárókban ívó, érett anyahalak ikrái, vagy azok nagy része, még mielőtt rendeltetésüknek megfelelően volna, a fajrokonok zsákmányává válnak.

A gerinces állatok közül csupán a Rane temporaria porontyai (ebi hal) játszanak tavasszal szerepet a partok mentén. Botos költőtét, kifejlett békát, az emlősök közül egeret, pocskot, cziczányt csak igen elvétve találtak a pisztráng gyomrában.

Kevés a jelentősége a puhányoknak is.

Nem ritkaság, hogy a völgyzáró pisztrángjainak gyomra a Daphniák vagy Copepodák sűrű, megőrölt részeivel van tele; különösen ősszel, mikor a Daphniaszaporulat egynémely völgyzáróban maximumát éri el. Ez a táplálék természetesen más időszakban, midőn a pisztráng durvább állati táplálékra van utalva, veszt jelentőségéből.

Az a körülmény, hogy a pisztráng, a melynek szájszerveit tulajdonképpen nagyobb falatok felvételére vannak berendezve, időnként, így pl. ősszel, apró planktonrákokkal táplálkozik, az ezen utóbbi a táplálék könnyű és kényelmes felvételének tulajdonítható. Hiszen ezek az apró rákállatok olyan sűrű rajokban lépnek fel, hogy a pisztrángoknak csak a szájukat kell kitérni s máris bőségesen zsákmányolhatnak azokból. A táplálék felvételének kényelmessége a halaknál nagy szerepet játszik s ehhez fűzi még hozzá Schiemenz, hogy ha a vízben valamely jó haltáplálék nagy tömegekben lép fel, akkor a rablóhalak békéstermészetűekké és a békés természetűek rablókká válnak, vagyis a növényevők is állati táplálékkal táplálkoznak.

A pisztrángtáplálék főtömegét azonban a *rovarvilág* szolgáltatja és pedig úgy a szárazföldi, mint a vízi. 164 pisztráng közül 147, tehát 90% részben kizárólag, részben majdnem kizárólag rovarokkal táplálkozott.

A szárazföldi rovaroknak különösen repülő alakjai bírnak fontossággal. Szép nyári estéken sokszor százával lehet látni a pisztrángokat, a mint a rajzó szúnyogok, legyek, rovarok stb. felé úsznak és ugrálnak. A vizsgálat alá vett pisztrángoknak körülbelül 40%-a vett be nagyobb mennyiségű repülő alakú rovar táplálékot. Főképp vízi rovarokkal táplálkoznak a pisztrángok akkor, ha május, júniusban a völgyzáró sekély partvizeiben a különböző rovarálcák elszaporodnak. Igaz sok rovarálcát hoz magával a folyóvíz is.

A vízi rovarok közül igen fontos tápláléka a pisztrángnak a Trichopterus és mint keresett és kedves eledel még ennél is fontosabb a Tendipedidák álczája, bábja és a kifejlett állat. Ezek megőrölt részeivel sokszor merőben telve van a pisztrángok gyomra. Ezen csoportok álczáinak és bibjainak felvétele részint a meder talajából, részint midőn az érett bábok a víz felszínére igyekeznek, magából a vízből történik. Tapasz-

talták azt is, hogy egyes lárváikat kőből, homokból, levélből s farészecskékből alkotott házikójuk (lárva-köpenyűk) sem védi meg a pisztrángok falánkságától.

A pisztráng mohó táplálékfelvételével van összefüggésben az a tapasztalat is, hogy a pisztrángok gyomrában az állati táplálék mellett növényi részeket, füvet, mohát, algákat találnak. Ezek mind a táplálékkal együtt kerülnek a pisztráng gyomrába.

A táplálék felvételének mikéntjére és helyére nézve a tett megfigyelések alapján megemlíthetjük még a következőket: A völgyzárókban a pisztrángok gyomra és belei mindig telve voltak táplálékkal; a völgyzárók minden időben bőséges táplálékot nyújtanak, tavasszal inkább a partokon és a patak torkolatánál, nyáron és ősszel ezen kívül a szabad vízeken és a víz felett, télen a völgyzárók mélyén és a part meredek lejtőjén. A westfáliai völgyzárókból kifogott pisztrángok minden időben erős, jól táplált példányok voltak.

Thienemann figyelmeztet arra, hogy miután a pisztráng, különösen fejlettebb korában, nem planktonevő, ha valamely pisztrángos völgyzáróban a sokszor igen számottevő planktonprodukcziót ki akarjuk használni, közvetítő halakkal népesítsük azt be. Ilyen hal pl. a ponty, a mely a hidegebb vízü völgyzárókban természetből fogva teljesen hiányzik. Ha pontyot telepítünk tehát oda, azok, mint planktonerők, a tó ebbeli termőerejét a maguk javára fordítják, de ők maguk aztán a ragadozó pisztrángnak lesznek zsákmányává. A ponty betelepítésével ily módon a völgyzárók halászatából befolyó jövedelmet igen lényegesen lehet fokozni.

A *völgyzárók benépesítése*. Azon kérdésre nézve, hogy valamely újonnan létesített völgyzárót milyen halfajjal népesítsünk be, amennyiben kifejezetten pisztrángos jellegű völgyzáróról van szó, a természet nyújt lejobb útmutatást. A tápláló patakokból bevándorló halállomány maga azonban nem elégséges a völgyzáró teljes gazdasági kihasználásához, hogy ezt elérhessük, a pisztrángfélék mesterséges tenyésztéséhez kell folyamodnunk s a völgyzárót mesterségesen kell népesítenünk. Ha a tápláló patakok és a völgyzáró egy birtokos (vagy bérlő) kezében vannak, akkor legolcsóbb és legcélszerűbb mód lesz zsenge ivadékot helyezni a patakokba; az felnövekedve, lassanként levándorol s benépesíti a völgyzárót. Ellenkező esetben, ha csak a völgyzáró felett rendelkezünk, akkor csakis jól fejlett, erős egynyaras ivadékkal népesítsünk, mert a zsenge ivadék a kifejlett pisztrángoknak jórészt zsákmányává válhat.

A tekintetbe jövő 3 pisztrángféle közül a pataki saibling bizonyult a legkevésbé megfelelőnek, leghelyesebb a sebes pisztrángot nagyobb számban, a szívárványosat kisebb számban tenyésztetni. 2—3 év múlva a fogási eredmények megmutatják, hogy melyik a legmegfelelőbb halfaj. A népesítésre szolgáló egyedek számát természetesen nem lehet általánosságban előírni, mert ez egyrészt a tápláló patak levándorló halnépességétől, másrészt a völgyzáró termőképességétől függ. Ha az évi halhústermést hektáronként átlag 25 kg.-ra becsüljük s ezen az alapon számítunk, úgy (a westfáliai völgyzáróknál) legtöbb esetben helyes úton fogunk haladni. Egyébiránt néhány évi kísérletezés után a megfelelő népesítést esetről-esetre mindig meg fogjuk tudni határozni.

Pisztráng mellett járulékhalként leghelyesebb először a *czompót* alkalmazni. A czompó aránylag a hidegebb salmondás völgyzárókban is jól tenyészik, fejlődik, nem túlságos nehéz a kihalászásra, az ára pedig elég jó.*)

*) Különösen Németországban.

A többi halféle (ponty, aranyoria stb.) a salmonidás völgyzárókban nem annyira mint tenyészhal, hanem csak mint a pisztráng takarmányhala jön számításba. Nem szükséges azonban — még az olyan völgyzáróknál sem, a melyekben a pisztráng kísérő hala, a fürge cselle és botos kölönte hiányzik — az üzembevétel alkalmával ezeket a halakat mindjárt betelepíteni. Igen sok völgyzáróknál éveken át a pisztráng teljesen kihasználja és jól értékesíti a völgyzáró apró állatvilágát. Csak ott, a hol a hozam tekintetében az első évek után erős visszaesés mutatkozik, lesz célszerű a pontyféléket takarmányhalképpen betelepíteni és így indirekt úton értékesíteni a tó apró állatproduktumát. Különösen a kisebb völgyzáróknál, viszonylag természetben talajon lesz szükséges az ilyen betelepítés.

A takarmányhal és tenyészhal közötti helyes arányszámot a tapasztalat fogja megmutatni. Általában a takarmányhal mennyisége 50%-ra is felmehet. Ajánlatos a takarmányhalakat mint ivarérett ívó anyahalakat vagy legalább mint 1—2 nyarasokat behelyezni. Az anyahalak a szélvizeken megívznak, zsenge ivadékuk pedig a víztükör nyári fokozatos sülyedésével a pisztrángok zsákmányává vált.

(Folyt. köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

24. Van-e különbség a jegelt és fagyasztott hal között s ha igen, miben áll az?

K. B.

Feleletek.

24. A jegelt s fagyasztott hal között igen nagy különbség van. A halat jegeljük, azaz jéggel hűtjük, ha csak rövid időn, egy-két napon át akarjuk *frissen* tartani s aztán piacra vinni. A jegelt hal sohasem fagy egészen keresztül, a húsa csak le van hűtve annyira, hogy hirtelen ne romoljon. Az ilyen jegelt hal mindig *friss* hal számba is megyen.

Más a fagyasztás. Az már valósággal hosszú időre, hónapokra való *konzerválása* a halnak. A halakat mesterséges hűtőgépek segítségével igen nagy hidegben teljesen átfagyasztják; ilyen állapotban aztán eltartható. Csakhogy a halat ilyen fagyasztott állapotban kell is aztán tartani, míg csak fogyasztásra nem kerül, mert ha egyszer felengedett, nagyon hirtelen megromlik.

A halfagyasztók különösen Amerikában működnek, a hol lazacot konzerválnak ily módon. De nagyon sok a visszaélés ennél a kezelésnél. A halakat bőséges fogások idején olcsón szerzik be s aztán bezárva tartják a hűtőházakban spekulációra. Ha aztán nem sikerül idejében jó áron eladni s néha nagyon sokáig, évekig is tartják, a mikor pedig esetleges újabb nagy fogások leszorítják a hal árát, a készleten minden áron túl kell adni. Ilyenkor árasztják aztán el különösen a tájékozatlan külföldi piacot olcsó, de annál kifogásolhatóbb minőségű fagyasztott lazacczal. Nyugat-Európa lazacos vidékein azért eszik az ember csak véletlenül finom friss lazacot. A vendéglők mind az amerikai olcsó, de szagos konzerveket használják.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A háború és a halászat.

Az Országos Halászati Egyesület tagjainak értekezlete 1914. szeptember 3-án.

A lapunk múlt számában jelzett értekezletet f. hó 3-án tényleg megtartottuk. Résztvettek azon az egyesület fővárosban időző tagjai közül: *Corohus Béla* termelő, *dr. Goszthony Mihály*, a haltenyésztő r.-f. igazgatósági tagja, *dr. Hirsch Alfréd* termelő, *Kutner Kálmán* főmérnök, *Landgraf János* miniszteri tanácsos, a föld-

mívelésügyi minisztérium halászati ügyosztályának vezetője, *Rajner Kálmán*, Budapest székesfőváros közéletmezési ügyosztálya részéről, *Répássy Miklós* osztálytanácsos, az Országos Halászati Felügyelőség vezetője, *Steiner Markus* halnagykereskedő, *Zimmer Ferenc* cs. és kir. udvari szállító, halnagykereskedő.

Báró Tallián Béla v. b. t. t., az Országos Halászati Egyesület elnöke Karlócziáról, *báró Inkey Pál*, az Országos Halászati Egyesület alelnöke pedig Iharosról levélben mentették ki elmaradásukat.

Az értekezlet minden hivatalos jelleg nélkül, barátságos, fesztelen eszmecsere folytatólag a háború folytán beállott viszonyokat illetőleg, a melynek során elsősorban a helyzet nyugodt megítélésének szükségét hangsúlyozták, miután minden hír a háborúnak reánk nézve kedvező lefolyását engedni remélni.

Mint mindenki részéről hangoztatott közös óhaj nyert kifejezést az, hogy az idejének ígérekző haltermés mellett — e tekintetben a természetes vizek halászatát is figyelembe véve — a multban kihasználható fogyasztási kör a lehető legteljesebb mértékben fenn-tartassék most is s az ahhoz való hozzáférhetőség is lehetővé tétessék a szállításhoz esetleg előálló nehézségek leküzdésével.

Emez óhaj teljesezésére biztató kilátást nyújt az, hogy hasonló helyzetben lévő más élelmiszertermelési ágaknál a kormányhatóság a legelőzékenyebben sietett az érdekeltek támogatására.

Igen fontosnak jelezték aztán az értekezleten résztvevők azt is, hogy fontosabb halaspiacaink megfelelő berendezéssel (haltartó-medenczék, vízvezetékek) láttassanak el a fogyasztásra kapott halmennyiség megfelelő kezelhetése céljából.

E tekintetben ismét közóhajként nyilvánult, hogy a székesfőváros járjon elől jó példával. Budapest halaspiacjai tekintetében ugyanis igen sok a kívánni való. Jó minőségű, annak rendje s módja szerint kezelt halat igazán csak a Központi vásárcsarnokban lehet kapni. Azt pedig, a város nagy terjedelme mellett, igazán nem lehet kívánni a főváros halfogyasztó közönségétől, hogy mindenki oda menjen halért. A kerületi vásárcsarnokokban, bár vannak vízvezeteki medenczék, de azok kisebb terjedelműek, állandóan s megbízhatóan halat nem igen tartanak; a mi pedig a nyílt piacokon folyik, az egyenesen nem méltó a fővároshoz. Ott szabad ég alatt, vízvezeték, medencze, jégszekrény nélkül árusítják a halat a legmelegebb napokon is. Az ilyen halból aztán legfeljebb egyszer vesz a fogyasztó, de soha többé!

A legsürgősebb teendője volna tehát a fővárosnak, hogy ezeket a nyílt piacokat megfelelő berendezéssel: sátoroszerű halárusító helylyel, vízvezetékkel, kisebb medenczével stb. lássa el. Aztán pedig *ellenőriztesse* is az ott árusított anyagot.

Hozzáértők szerint ezeken a nyílt piacokon nagymennyiségű hal kerül eladásra, nagyon érdemes volna tehát azokkal tüzetesebben foglalkozni.

Igen nagy hordereje volna annak is, hogy a vásárló közönség figyelme a halfogyasztásra irányíttassék. Évégéből többen ajánlották a *napi árjelzéseket*, különösen olyan esetekben, a mikor egyik-másik fajtából bővebb a felhozatal s az árak tényleg alacsonyabbak a szokottnál.

Persze hogy az ilyen árjelzéseknek megbízhatóknak kell lenni s a közönség figyelme is külön felhívandó, hogy az mindig csak egy-egy rövid időre, esetleg csak egy-egy napra vonatkozik, a ki tehát ki akarja használni, annak igrkeznie kell.

Igaz, hogy aggályok is merültek fel az ilyen árjelzéseknek, pl. a kereskedők részéről való kiírása iránt. A kereskedőknek ugyanis állandó vevőikkel, pl. vendéglősökkel szemben évi átlagáraik vannak s így azoknál rossz vért szülne, ha a nagyközönség ennél az átlagárnál olcsóbban kapná a halat. Csakhogy az ilyen éves átlagáras üzleteknek semmi közük ezekhez a, mondjuk, naponként váltakozó árú eladásokhoz. Először is pl. a vendéglősök az étlapon is átlagárban, vagyis egész éven ugyanazon árban adják a halat vendégeiknek, másodsorú ők nem fizetik drágábban a halat, ha az a kereskedőknek tényleg többre is kerül az átlagárnál, ellenben a nagyközönségnek ilyenkor bizony meg kell fizetni a nagyobb árt is, ha halat akar enni.

Efféle ellenvetéseket nem szabad tehát figyelmenbe vennünk, hanem minden eszközt fel kell használnunk arra, hogy a háborús állapotban, a mikor a hadsereg ellátása esetleg más élelmiszerek bizonyos szűkebb igénybevételét engedi meg, a közönséget a halévéshez jobban hozzászoktassuk. Ennek kihatása lehet a háború utáni időre is és pedig minden érdekelt tényező: a termelő, kereskedő s fogyasztó javára.

Az értekezlet teljesen eltekintett a termelők s kereskedők között kötött szerződéses ügyletek ügyének megvitatásától, arra magát illetékesnek egyáltalán nem tartotta, lévén az mindig a két szerződő félnek magánügye.

Az az óhaj azonban ezt a kérdést illetőleg is kifejezést nyert, hogyha netán úgy alakulnának a viszonyok, hogy bizonyos rendezésre szükség lenne, az költsönös méltányossággal eszközöltessék. Az ilyen rendezés természetes folyamánya kell hogy legyen a termelő s kereskedő egymásra utaltságának. Halászatunk konszolidáltóságát mindenesetre az igazolná legjobban, ha bárminő esélyekkel szemben is barátságos megegyezéssel, per nélkül bonyolítanak le az érdekelt felek kötéseit.

Olyan dolognak azonban, mint a minő máris megtörtént, nem lett volna szabad s re néljük, nem is fog megtörténni. Egyik termelőnk korai szállításra eladott halát a kereskedő, a kivel körülbelül 15 éve áll üzleti összeköttetésben, nem vette át. Egyszerűen hivatkozott arra, hogy a hajózási társulatok nem viszik a bárkát most a kívánt helyre. Nem volt igaza, mert a termelő szerencséjére egy másik kereskedő mégis megvette a halat s a bárkáját is odaállította, a hová kellett. Persze utána járt a dolognak s persze olcsóbban kapta a halat, mint amennyiért eredetileg el volt adva.

Az ilyen eset bizony magamagától beszél.

De bízunk benne s reméljük, hogy magamagában is marad! Az értekezlet mindenesetre eredményesen járult hozzá, hogy a felesleges izgalmak jó eleve kiküszöböljessék s abban a reményben oszlott szét, hogy a jövő trendök intézése már az országos halászati egyesület rendes működése során is lehetővé válik.

VEGYESEK.

Hadbavonultak! A háborús idők sok emberünket szólítottak harczba a haza védelmére. Az Országos Halászati Egyesület elnöke *báró Tallián Béla*, mint tudvalevő, a délvideki hadseregnél működik s a kormánybiztos nehéz tisztét tölti be. Ifjaink közül sok ott áll már az ellenség előtt. Csak a közelünkben lévők közül elment *Cs. Végh János* az egyesület másodtitkár-jegyzője, *Pap Béla* az Országos Halászati Felügyelőség mérnöke, *Corchus Dezső* és *Corchus Zoltán*, ifj. *Zimmer Ferencz*, ifj. *Pirontsák* s bizonyára még sokan mások. Elment az Országos Halászati Felügyelőséghez beosztott két vízmester is: *Padra István* és *Lengyel József*. Minden gondolatunk a távollévőkkel van e nehéz időkben s minden óhajunk, hogy diadalmas csaták után mielőbb viszontlássuk valamennyiöket!

Korai halszállítások. Bár a háborús állapot a piaci viszonyok tekintetében bizonyos aggodalmakat kelt, a szokásos korai lehalászatok mégis megkezdődtek már augusztus végén a Budapesthez közelebb fekvő tógazdaságokban. Ezek egy részéből a halakat vízen is szállították a fővárosba. A szokatlan nagy melegek megnehezítették ezeket a lehalászatokat s csak a hűvösebb éjjeleken s reggeleken lehetett dolgozni. A halak különben szépen fejlődtek.

A háború és az osztrák tógazdaságok. Folyó hó 7-én az osztrák termelők és kereskedők értekezletet tartottak Bécsben az Ö. F. G.-ban, melyen az érdekelt feleken kívül részt vett az osztrák kereskedelem és vasúti minisztérium egy-egy miniszteri tanácsosa, Bécs városának és az osztrák ipar- és kereskedelmi kamarának egy-egy kiküldöttje, továbbá két magyar halnagykereskedő is. Közvetlen forrásból kapjuk az értekezlet lefolyásáról az alábbi tudósítást:

Susta, a Schwarzenberg hercegi uradalom főtisztviselője kijelenti, hogy a tógazdák átérzik azt a nehéz helyzetet, melybe a nagykereskedők a háború folytán jutottak és kötelességüknek ismerik mindent megtenni, hogy őket súlyos veszteségektől megóvják. Meg-

bízása van, nemcsak a saját uradalma, hanem az összes cseh nagytermelők nevében a nagykereskedőket értesíteni, hogy a legmesszebbmenő méltányosságra számíthatnak. Felszólítja a nagykereskedőket, nyilatkozzanak: nézetük szerint mennyivel lesz kevesebb a forgalom és vajjon a tengerihal és orosz süllő elmaradása nem lesz-e kedvező a pontykeresletre?

A jelenlevő kereskedők egyöntetűen oda nyilatkoztak, hogy nevezett halak drágasága vagy a piacról való elmaradása a tapasztalat szerint nem emeli a ponty fogyasztását, legalább lényegesen nem. A forgalom előreláthatólag 50—60%-kal kisebb lesz a rendesnél.

Hosszas vita után abban állapodtak meg, hogy a termelők a vásárolt mennyiségből csak 50%-nak az átvételét fogják követelni és ily mértékben fogják a lehalásztást eszközölni. Az ár dolgában azonban a kereskedőknek minden egyes esetben egymás között kell megegyezésre jutniuk.

A fizetésre vonatkozólag a kereskedőket a termelők legnagyobb türelmességről biztosították.

Az előreláthatólag beálló szállítási nehézségeket illetőleg a vasúti miniszter jelenlevő képviselője kijelenti, hogy minden lehető meg fogna tenni, hogy az élő hal szállításánál fennakadás ne legyen. Mindezek mellett az értekezlet felkérte az egyesületet, hogy szükség esetén járjon el a vasutaknál.

Ezenkívül az Egyesület az élőhalszállításnál, legalább a háború ideje alatt, tarifakedvezményért folyamodik, Bécs városánál pedig a fogyasztási adó eltörlését kérelmezi.

Szóba került még az is, vajjon nem volna-e czélszerű a fogyasztókat jegelt, nem élő ponty vásárlására szoktatni? Az ilyen halmál a szállítási költség kevesebb és a szállítás nem jár annyi kockázattal. Az értekezlet e kérdést nagyon fontosnak találta, de ennek megoldására a jelen időt nem tartja alkalmasnak.

Halvásár Cottbusban. Cottbusból kapott jelentés szerint a f. hó 7-én megtartott halvásár alkalmával ott semmiféle kötés nem történt.

A bajor országos halászati egyesületnek több mint 14.000 tagja van; a hozzácsatlakozó kerületi, járási és helyi egyesületek száma pedig 248.

Tilos halfogás — hallopás. Ausztriában történt 1912. év novemberében, hogy 3 orvhalaszt, a kik gr. Bach és Eszterházy herceg birtokán a Fische-Dagnitz patakból mintegy 50 kg. pisztrángot fogtak ki, az orgazdával együtt, a ki a hálót kölcsönözte nekik s a fogott halakat megvette tőlük, a bécsújhelyi cs. kir. járásbírósnágnál (Kreisgericht) feljelentették lopásért, illetőleg lopásban való részességért. A járásbírósnak felmentette a vádlottakat azzal a megokolással, hogy csak zárt vizekből, tavakból való halfogás minősíthető lopásnak, a jelen ügy azonban, mint kihágás, a közigazgatási hatóság illetékessége alá tartozik. A cs. kir. ügyészség ez ellen az ítélet ellen semmiségi panaszszal élt, a melyet a cs. kir. legfelső semmítőszék teljes egészében elfogadott. A bécsújhelyi cs. kir. járásbírósnak tehát újra felvette az ügyet s az orvhalászokat az 1914. január 21-én tartott tárgyaláson 3 hónapi, illetőleg 2 hónapi, 3 heti nehéz börtönrre ítélte, súlyosbítva 14 naponként egy-egy böjti nappal! (Osz. F. Z. 1914. No. 17.)

Miért ne lehetne ezt nálunk is így csinálni?!

Kóros elváltozások vésettajkú paducznál. *Dr. Surbeck G.-nek**) egy elhajlott gerincoszlopú vésettajkú paduczt küldtek be vizsgálat végett. Az egész farkrészt erősen lefelé volt hajlítva és csak a legvégső rövid darabkán vett ismét vízszintes helyeződést. A farkvég alsó része pikkelyektől fosztott, míg a felső felülete penészgombafonadékkal borított volt. Közvetlenül az alfelűszó előtt világos szemölcszerű kjtüremkedés látszott. A hal testhossza, az ajaktól a kormányúszó alsó csúcsáig mérve, 39 cm., míg magassága, közvetlenül a hátsórényűszó előtt mérve 8.3 cm. A legvégső vízszintes farkrészt 3.3 cm. magas volt. A jobb oldalon a bőrnek és izomzatnak eltávolítása után feltűnt, hogy a 18., 19. és 20. csigolya meg volt vastagodva és egymással látszólag összenöve. Közvetlenül

*) Schweizerische Fischerei Zeitung, 21. évf., 4. sz.

a hátsörényűszo hátsó vége alatt volt a gerincoszlop hosszúsági tengelyén az első elhajlás és pedig nemcsak a jobb oldal felé hajlott el, hanem felfelé is, ezután pedig lefelé fordult, miközben előrefelé a normális hosszítengelylyel kb. 130°-nyi szöveget, hátrafelé kb. 45°-nyi szöveget formált. Az utolsó farkcsigolyák kb. 1.5 czm.-nyi hosszúságban ismét vízszintesek voltak.

A gerincoszlop elhajlása *Hofer* szerint főleg pontyok között gyakori; okozója felől ezidőszert semmit sem tudunk. A gerincoszlop elhajlásának tavakban és akváriumokban való előfordulása fertőzés gyanúját kelti fel, mely „a csigolyák csonthártyájában talán gyulladós folyamatokat okoz és összenövéseket létesít.” Lehetséges azonban, hogy a dolog még az embrió életében történt fejlődési zavarral áll összefüggésben.

A fark alsó részletének elpenészesedését lényegesen befolyásolta jelen esetben a gerincoszlop elhajlása által okozott úszóképesség csökkenése, mert a helyzetváltoztatás bizonyos erőfeszítéssel volt összekötve. Míg rendes, egészséges halnál a fark állandóan szabadon van a vízben, addig jelen esetben mindig a földet súrolta és így a bőr folytonosan megsérült. A megsérült részekre telepedtek le először a penészgombák és innen terjedtek el a fark egész felső felületén.

Az alfelűszo előtt levő kitéremkedés nem egyéb, mint a rendellenesen fejlődött végbélnyílás. A bőr ugyanis meglehetősen tág táskát alkotott, melyből a végbél kb. 1 cm.-nyi darabon kiállt. Ezen fejlődészavar a gerincoszlop elhajlásával áll összhangban.

A hátsörény úszóalapján a bőr alatt kb. lencsenagyságú, narancs-sárga színű tömlők voltak, melyek tartalma *Myxosporidium*-spórákból állott. Két hasonló tömlő volt az úszóhólyag és a hashártya

között is. Dr. Auerbach szerint ezek a *Myxobolus gigas* spórái voltak. B. J. E.

Németországi halászati bérek emelkedésére igen jellemző az, hogy a porosz államkincstárnak a wiesbadeni kerületben lévő halaszvízei után 1880-ban kerekén 9000 márka évi bért fizettek, 1890-ben már 13.000 márkát, 1900-ban 21.700 márkát, 1910-ben 38.000 márkát, sőt 1911-ben elérte a bérösszeg a 40.000 márkát. De a községi vízterületeken is bámulatos a bérösszeg növekedése; 1880: 72 márka, 1890: 430 márka, 1900: 1200 márka, 1911: 2800 márka. (F. Z. 1914. No. 22.)

Eladó szárított vér,

kiválóan jeles haltáplálék,

magas nitrogéntartalommal, métermázsa
25 K, nagybani vételnél árengedmény,
kölcsönzsákokban.

Szobonya Bertalan

ny. kir. földmivesiskolai igazgatónál,
H.-Királyhalmán v. Szabadkán.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

CHEMISCHE FABRIK SCHLUTUP

Dr. Max Stern
Schlutup, bei Lübeck.

A Kitűnően bevált

I-a SCHLUTUPI HALLISZT

egyedüli Készítője.

Rendkívül nagy **halhúsgyarapodás** csekély termelési költség mellett. Feltűnő jó eredmények **pontyoknál**, czompóval való vegyes benépesítés mellett, valamint **pisztrángoknál**, különösen **zsenge ivadék- és növendékhalaknál.**

Pallini Báró INKEY PÁL

iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzeket kívánatra szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távirat: Iharosberény.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcízm: Tógazdaság Sárd.

Sürgönycízm: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrákat és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

➡ Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.